

Utbildningsnämndens konsekvensbeskrivning

Sammanfattning

Nedan följer en översikt över förutsättningar och förslag till effektiviseringsåtgärder och dess bedömda konsekvenser.

Nr.	Effekt 2020	Kort beskrivning	Konse- kvens*
		Förändrade förutsättningar inför budget 2020	
1	-3,7	Minskade volymer ger lägre utbetalning av förskolepeng och skolpeng	
2	+4,3	Minskade statsbidrag för maxtaxa	
3	-1,2	Ökade intäkter av föräldraavgifter och momsåtersökning	
4	+5,7	Ökade kostnader för särskola	
5	+0,5	Ökad omfattning lagstadgad vuxenutbildning	
		Förslag till effektiviseringsåtgärder	
6	-2	Effektiviserad modersmålsundervisning	3,4
7	-0,4	Minskade lokalkostnader och lokalanknutna kostnader	3,4
8	-1,5	Minskad förvaltningsorganisation	3,4
9	-0,2	Minskat stöd till förskolor med nyanlända	3,4
10	-0,7	Minskad verksamhet inom Öppen förskola	3,4
11	-0,2	Avvecklat samarbete med Vetenskapens hus	3,4

12	-0,8	Uppehåll med central rättning av nationella prov	3,4
13	-0,5	Minska omfattningen av kvalitetsarbete genom Våga visa	3,4
14	-4	Minska resurser för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd för barn och elever med behov av särskilt stöd	2,4
		<i>Tidigare beslutade effektiviseringar som permanentas</i>	
15	-0,8	<i>Ingen rätt till omsorg kväll, helg och natt</i>	
16	-0,3	<i>Indragna medel för projekt och kvalitetspris</i>	
17	-0,6	<i>Minskad vikarieersättning vid utbildning till förskollärare</i>	
18	-0,4	<i>Borttaget fast anslag för förberedelseklasser</i>	
19	-0,8	<i>Ingen hyreskompensation för tomställda lokaler</i>	
	-7,6	TOTALT	

* *Konsekvens: Det är nämndens bedömning av vilken konsekvens förslaget får enligt nedan skala. Nämnden har vägt in två olika perspektiv, externt och internt. Där externt är bland annat Danderydsborna, företagen och andra kunder till kommunen.*

1 = Mycket negativa konsekvenser, 2 = Negativa konsekvenser, 3 = hanterbara konsekvenser på kort sikt, 4 = hanterbara konsekvenser på lång sikt

Bakgrund

Danderyds kommun har de två senaste åren gått med underskott och om inget görs finns risk för att kommunen går med underskott även de två nästkommande åren. Med anledning av det tog kommunfullmäktige beslut den 4 mars 2019 om en åtgärdsplan. En del av åtgärdsplanen var att ge kommunstyrelsen och de andra nämnderna i uppdrag att ta fram konsekvensbeskrivningar (KS2019/105). Av beskrivningarna ska det framgå vad den föreslagna ekonomiska ramen år 2020 medför för effekter för respektive verksamhet.

Efter att respektive nämnd behandlat konsekvensbeskrivningarna ska dessa senast den 15 april skickas till kommunledningskontoret.

Majoritetens inriktningsförslag var sänkt ram för utbildningsnämnden med 7,6 miljoner kronor och ingen kompensation för pris- och löneuppräknings som motsvarar ca 0,4 miljoner kronor. Det innebär att totalt behöver utbildningsnämnden effektivisera med sammanlagt ca 8 miljoner kronor.

Majoritetens inriktningsförslag (mnkr)	Budget 2019	Förslag 2020	Sänkt ram jmf 2019	Löner & Priser	Totalt
Utbildningsnämnden	-884,8	-877,2	-7,6	-0,4	-8 (0,9 %)

Nämndens analys av kommunfullmäktiges inriktningsförslag

Kommunfullmäktiges inriktningsförslag var att pengbeloppen inom barnomsorg och skola för 2020 ska vara kvar på 2019 års nivåer samtidigt som budgetramen för utbildningsnämnden minskar från 884,8 mnkr till 877,2 mnkr. Då pengbeloppen i 2019 års budget uppgår till 88,8% av totala budgeten innebär det att det vid en bibehållen nivå på pengbeloppet återstår att göra effektiviseringar på utbildningsnämndens övriga verksamhet där effektiviseringen på 8 mnkr motsvarar ca 8% av den verksamhet som inte finansieras av pengbelopp.

Inför budget 2020 finns faktorer utanför utbildningsnämndens påverkansmöjlighet i form av ändrade volymer och minskade statsbidrag att ta hänsyn till. Dessa faktorer påverkar effektiviseringsbehoven väsentligt och listas nedan tillsammans med nämndens förslag till effektiviseringar.

Totalt ger sammanställningen av förutsättningar och effektiviseringsförslag nedan en minskad budget med 7,6 miljoner kronor. Det är i nivå med kommunfullmäktiges inriktningsförslag.

Därutöver har förvaltningen att genom effektiviseringar inom ramen för verkställighet att kompensera för utebliven löne- och priskompensation motsvarande ungefär 400 tusen kronor. Detta är en låg andel av totalbudgeten och förklaras av att utbildningsnämnden har en förhållandevis låg andel egen verksamhet och få anställda.

Pengbeloppen

Kommunfullmäktiges inriktningsförslag är att lämna pengbeloppen oförändrade vilket med ökade löner och höjda priser innebär effektiviseringskrav på utförare men det påverkar inte utbildningsnämndens budget vid oförändrade volymer. Inför 2020 kommer uppdaterade prognoser att tas fram under våren 2019. Det innebär att de siffror som listas i tabellen nedan är preliminära i de delar som påverkas av antalet barn och elever inom kommunen.

Volymberoende

Utbildningsnämndens kostnader är till stor del volymberoende och därmed är dessa kostnader inte möjliga att påverka på annat sätt än via nivå på peng. Volymerna beror på antalet barn, elever och vuxenstudier som bor i kommunen. Volymberoende finns även gällande antalet elever i särskola och antalet nyanlända.

Nämndens förslag till effektiviseringar och konsekvenser för dessa

Nedan beskrivs de förslag som nämnden har tagit fram. Nämnden har strävat efter att de förslag som nämnden lämnar ska vara högre än majoritetens inriktningsförslag.

Förslagen är framtagna med syfte att minimera negativa konsekvenser på verksamheten samtidigt som de syftar till att så långt som möjligt utveckla och effektivisera verksamheten genom nya lösningar och arbetssätt.

För att ge en komplett bild av förslagen till minskad budgettram återges inledningsvis också budgetpåverkande faktorer som innebär ändrade budgetförutsättningar inför 2020 jämfört med 2019. Förändringar där utbildningsnämnden inte har möjlighet att påverka utfallet 2020.

Även beslut om effektiviseringsåtgärder som fattats 2018 återges kortfattat nederst i dokumentet då de påverkar budgetförutsättningarna inför 2020.

Förändrade förutsättningar inför budget 2020 jämfört med 2019

Inledningsvis listas ett antal ändrade förutsättningar som påverkar utbildningsnämndens totalbudget 2020 i relation till budget 2019. Dessa är inte förslag till besparingar då de är helt, eller i det närmaste helt, utanför nämndens möjlighet att påverka. Dock är de ändå relevanta att redogöra för då de påverkar totalbudgeten. Framförallt är det förändrade volymer till kommande år som påverkar.

Nr. 1 – Minskade volymer ger lägre utbetalning av förskolepeng och skolpeng

Utbildningsnämndens budget utgörs 2019 av 88,8 % av skolpeng till förskola, skola och gymnasium. Budgeten för pengarna baseras varje år på en befolkningsprognos över antalet barn och elever i kommunen. Budgeten för 2019 lades utifrån en befolkningsprognos från april 2018. Den senaste prognosen, gjord i november 2018 visar att volymerna för förskola, skola och gymnasium sammantaget sannolikt blir

lägre än budgeterat och att minskningen kommer att fortsätta i viss utsträckning även 2020. Det är framförallt inom årskurs 1-6 som antalet elever minskar, däremot ökar antalet elever i gymnasiet.

Kommunledningskontoret kommer att ta fram en uppdaterad befolkningsprognos i april 2020 som kan komma att påverka budgetunderlaget. Den prognos som finns tillgänglig nu visar på minskad utbetalning av förskolepeng och skolpeng motsvarande 3,7 mnkr vilket därmed påverkar förutsättningarna inför budget 2020 positivt.

Gymnasieprogramersättningen beslutas av KSL. I den prognosticerade siffran 3,7 mnkr ingår en uppräknig av gymnasieprogramersättningen med 1 % jämfört med prognosticerad snittkostnad 2019.

Nr. 2 – Minskade statsbidrag för maxtaxa

Statsbidragen till maxtaxa och kvalitetssäkrande åtgärder sänks varje år i samband med att föräldraavgifterna höjs enligt beslut av Skolverket. För Danderyd har detta inte varit ett nollsummespel utan statsbidraget har minskat betydligt mer än intäkterna från höjda föräldraavgifter.

Tillräcklig anpassning av budget har inte gjorts de senaste åren. Nuvarande prognos för 2020 är 4,3 miljoner kronor lägre intäkter av statsbidrag för maxtaxa än vad som budgeterats för 2019. Detta kommer att behöva hanteras inom ramen för 2020 års budget då storleken på statsbidraget inte kan påverkas av utbildningsnämnden. Till viss del kompenseras det minskade statsbidraget av ökade intäkter av föräldraavgifter.

Nr. 3 – Ökade intäkter av föräldraavgifter och momsåtersökning

Bildningsförvaltningens prognos visar på att intäkterna av föräldraavgifter är högre än budgeterat 2019. Prognosen visar också att intäkterna 2020 kommer att vara i linje med 2019. Därmed påverkar detta förutsättningarna inför budget 2020 positivt.

Nr. 4 – Ökad omfattning av särskola

Under våren 2019 har antalet elever inom särskolan ökat kraftigt jämfört med vad som varit budgeterat. Elevernas behov av särskilt stöd har också varit större än tidigare. För 2019 är prognosen att kostnaderna överstiger budget med 5,7 mnkr. En närmare prognos gällande antal elever i behov av särskola 2020 kommer att arbetas fram men det finns i nuläget ingen prognos som ger anledning att budgetera för en lägre volym särskoleelever 2020 jämfört med 2019.

Nr. 5 – Ökad omfattning lagstadgad vuxenutbildning

Prognos visar att antalet ansökningar gällande lagstadgad undervisning kommer att öka 2020. Alla invånare utan komplett gymnasieutbildning har numer rätt till kommunal vuxenutbildning som kommunen är skyldig att tillhandahålla. Den tillfälliga sänkningen till budget 2019 behöver därför återställas.

Förslag till effektiviseringsåtgärder

Nedan följer ett antal förslag till förslag till besparingar och effektiviseringsåtgärder i syfte att möta kommunfullmäktiges inriktningsförslag om sänkt budgetram inför 2020. De listade förslagen inkluderar även förslag inom bildningsförvaltningens ram för verkställighet.

Nr. 6 – Effektivisera modersmålsundervisning

Organisationen och riktlinjerna för modersmålsundervisning förändras. Genom att undervisa fler elever samtidigt i färre men större grupper effektiviseras verksamheten och utbytet eleverna emellan ökar. Ändringar föreslås ske etappvis där justeringar för de äldre eleverna sker först. Även villkoren för att få modersmålsundervisning skärps med utgångspunkt i Skolverkets regelverk. Elever börjar framöver att läsa modersmål i årskurs 1 istället för i förskoleklass. Ett detaljerat förslag kommer att arbetas fram inom bildningsförvaltningen, förslaget kommer innefatta en översyn av personalresurser där det totala antalet tjänster som modersmåls lärare kan minska.

Nr. 7 – Minska lokalkostnader och lokalanknutna kostnader – inom ram för verkställighet

Kostnader för lokalhyra och andra lokalanknutna kostnader minskas genom förtätning av arbetsplatser. Ett mer flexibelt användande av gemensamma utrymmen samt att medarbetarna delar på kontorsmaskiner i högre grad bidrar också till effektivisering. Även närmare samordning med övriga förvaltningar planeras.

Nr. 8 – Minska förvaltningsorganisation – inom ram för verkställighet

Bildningsförvaltningens organisation omorganiseras utifrån kompetensbehov för en effektivare styrning och ett effektivare utförande. Verksamhetsöversyn inom ram för verkställighet pågår.

Nr. 9 – Minska stöd till förskolor med nyanlända

Nivån på det extra stödet till förskolor med nyanlända barn är till största del baserat på det antal nyanlända barn som anländer under året. Stödet är till barn från krigshärjade länder. Barnen som ofta är kvotflyktingar har stora behov av stöd. Barnen har ofta med sig trauman och är multifunktionsnedsatta. Genom stödet till förskolorna får de möjlighet att ge omedelbar hjälp och även att förebygga framtida behov av särskilt stöd.

Besparingen som föreslås gäller den centrala resurs på 200 tusen kronor som inte är volymberoende utan som under 2019 var tänkt att användas för samordning och utveckling av stödet. Denna resurs är ännu inte tillsatt och därmed kan besparingen genomföras omedelbart. Förskolorna hade önskat detta stöd men kan nyttja stödet även utan centrala medel för samordning och utveckling.

Nr. 10 – Minska verksamhet inom öppen förskola

Inom kommunen finns tre öppna förskolor varav två verkar inom utbildningsnämndens ansvar. Det finns inget lagkrav för kommunen att driva öppna

förskolor. Genom en effektivisering där en lokal sägs upp och där antalet tjänster minskar bedöms Öppen förskola kunna erbjudas även 2020 på relevanta tider och inom rimligt avstånd för målgruppen men till en betydligt lägre kostnad.

Nr. 11 – Avveckla samarbete med Vetenskapens hus

Det samarbete med Vetenskapens hus som drivs av KTH och Stockholms universitet avslutas på övergripande nivå. Inom ramen för samarbetet har lärarfortbildningar och elevaktiviteter inom naturvetenskap erbjudits. Samarbetet som genererat många aktiviteter för skola och gymnasium kan delvis fortsätta på initiativ av utförarna själva, men då utan att utbildningsnämndens resurser tas i anspråk. Avtalet sägs upp till 31 december 2019.

Nr. 12 – Uppehåll med central rättning av nationella prov

Den verksamhet med central rättning av nationella prov i årskurs 9 som varit i en i en uppbyggnadsfas gör ett uppehåll. Den centrala rättningen kan med stöd i utvärderingarna av det arbete som gjorts 2018 och 2019 utvecklas och åter genomföras när ekonomin så tillåter.

Nr. 13 – Minska omfattningen av kvalitetsarbete genom Våga visa – inom ram för verkställighet

Användningen av Våga visa, utvärderingssamarbetet i syfte att öka måluppfyllelse i förskola och skola minskas betydligt under 2020. Genom att endast fokusera på förskola, tydligt minska ner antalet observationer samt göra besparingar i administration kan en väsentlig nedtrappning ske under 2020. En analys av alternativ till Våga visa görs för att eventuellt ersätta verktyget med annan lösning för utvärdering av kvalitet kommande år.

Nr. 14 – Minska resurser för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd för barn och elever med behov av särskilt stöd

För att erbjuda barn och elever med behov av särskilt stöd en likvärdig utbildning kan förskolor, skolor och gymnasier söka extra resurser (tilläggsbelopp för fristående huvudmän och verksamhetsstöd för kommunens verksamheter) för att kunna ta in extra medarbetare eller göra andra anpassningar av verksamheten. Utbetalade resurser för särskilt stöd har i flera år kraftigt överstigit budget.

Ett antal åtgärder har vidtagits inom bildningsförvaltningen under vintern 2018/2019 för att säkerställa en kvalitetssäkrad process och för att komma till rätta med det stora underskott mot budget som verksamheten uppvisat. En samordnare har anställts för att säkerställa en enhetlig beredning och för att utarbeta en ny resursfördelningsmodell. Ett förslag till ny resursfördelningsmodell utarbetas som kommer att läggas fram i utbildningsnämnden i maj 2019.

Genom en mer restriktiv bedömning av ansökningar om tilläggsbelopp och verksamhetsstöd samt genom en generellt lägre ersättning till de förskolor och skolor

som beviljas stöd bedömer förvaltningen att nivån andra halvåret 2019 kan komma ner till motsvarande halva årsbudgeten 2019. Därefter kan ytterligare neddragningar göras och därmed kan budget för 2020 sänkas jämfört med budget 2019.

För att ha en relevant och påverkansbar nivå på det särskilda stödet kommer beslut att tas per halvår istället för år.

Att minska det särskilda stödet till föreslagen totalnivå innebär stora omställningar för förskolor och skolor och därmed för barnen och eleverna. Arbetsätt behöver förändras och tjänster vars kostnad finansierats av särskilt stöd behöver avvecklas.

	TB/VS Förskola	TB/VS Grundskola	TB/VS Gymnasium	Totalt TB/VS
Utfall 2016	8 988	32 237	3 585	44 810
Utfall 2017	10 009	32 870	3 949	46 828
Utfall 2018	11 120	35 016	3 142	49 278
Budget 2018	7 519	28 229	2 838	38 586
Avvikelse 2018	-3 601	-6 787	-304	-10 692
Prognos vt 2019	6 000	17 185	2 165	25 350
Prognos ht 2019	4 000	13 000	1 434	18 434
Prognos helår 2019	10 020	30 185	3 599	43 804
Budget helår 2019	10 020	26 021	2 868	38 909
Prognos avvikelse 2019	0	-4 164	-731	-4 895
Helår 2020 efter föreslagna neddragningar	9 000	23 000	3000	35 000

Med en lägre budget för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd kommer förskolorna och skolorna att beviljas stöd för färre barn/elever. I det fall de beviljas stöd kommer nivån på stödet i de flesta fall vara lägre. Möjligheten att välja skolor med inriktning ett särskilt stöd utanför kommunen kommer att minska då mottagande skola inte alltid kommer att få kostnadstäckning.

Den nya modellen för bedömning inför beslut är under utarbetande. En central utgångspunkt i modellen är att de elever som har störst behov av stöd är de som kommer att beröras minst av sänkningen.

För att motverka en sjunkande nivå på måluppfyllelsen när det särskilda stödet minskar behöver alternativa lösningar utvecklas för att stödja skolorna. Skolorna har i dag inte alltid kompetens att möta alla de här barnen.

Bildningsförvaltningen har i uppdrag från utbildningsnämnden att skyndsamt komma med förslag för bättre och mer effektiv styrning och organisation av särskolan, särskilda undervisningsgrupper och särskilt stöd. När detta arbete är klart under 2019 kommer närmare konsekvenser av minskade resurser för särskilt stöd att klarna ytterligare

Tidigare beslutade effektiviseringar som permanentas

I oktober 2018 fattade utbildningsnämnden beslut om ett antal effektiviseringsåtgärder (UN 2018/0380). Flera av dessa åtgärder fick halvårseffekt 2019 men får helårseffekt 2020 om besluten kvarstår och åtgärderna permanentas. Då dessa åtgärder får en större effekt på budget 2020 jämfört med budget 2019 listas de nedan för kännedom.

Nr. 15 – Ingen rätt till omsorg kväll, helg och natt

Genom att utbildningsnämnden fortsätter att inte bevilja omsorg kväll, helg och natt kommer inga beslut om omsorg gälla 2020 och därmed uppnås helårseffekt av besparingen år 2020.

Nr. 16 – Indragna medel för projekt och kvalitetspris

Skolor och förskolor i Danderyds kommun har kunnat ansöka om att få pengar till ett utvecklingsprojekt de vill driva under läsåret. Inom denna ram finns också kvalitetsutmärkelsen som skolor och förskolor kan få för goda insatser som till exempel utvecklande arbetssätt. Budgeten har kraftigt minskats till 2019 och föreslås bli indragen helt till 2020.

Nr. 17 – Minskad vikarieersättning vid utbildning till förskollärare

I oktober 2018 beslutade utbildningsnämnden att upphäva beslutet att ge vikarieersättning en dag per vecka till de skolor som har anställda som studerar på distans till fritidspedagog. När nu de som studerar slutför sina studier ger besparingen helårseffekt år 2020 och påverkar därmed budget 2020 positivt jämfört med 2019.

Nr. 18 – Borttaget fast anslag för förberedelseklasser

Utbildningsnämnden har sedan 2016 betalat ut ett fast anslag till de tre skolor som erbjudit förberedelseklass. I oktober 2018 beslutade utbildningsnämnden att detta skulle upphöra från och med läsåret 2019/2020. Därmed ger besparingen helårseffekt år 2020 och påverkar därmed budget 2020 positivt jämfört med 2019.

Då kommunen fortsatt tar emot sin flyktingkvot bör fortsatt åtgärder för att få in de äldre ungdomarna (årskurs 7–9) i skolvärlden på ett bra sätt.

Nr. 19 – Ingen hyreskompensation för tomställda lokaler

Under hösten 2018 beslutades att utbildningsnämnden skulle upphöra med att ersätta förskolor för hyran för tillfälligt stängda avdelningar på strategiskt belägna förskolor. Även om behovet delvis kvarstår inom förskoleverksamheten trots nedläggning av förskolor betalas ingen hyreskompensation ut från utbildningsnämnden. Kostnaden blir istället förskoleverksamhetens att hantera. Genom att det under 2020 blir en helårseffekt av beslutet påverkas förutsättningarna för 2020 års budget positivt.